

Ανδρέας Χ. Τάκης

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θεσσαλονίκη 2024

ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΑΚΗΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

I. ΓΕΝΙΚΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο **Ανδρέας Τάκης** γεννήθηκε στην Αθήνα στις 30.12.1965. Αποφοίτησε από το Β΄ Λύκειο Νέου Ψυχικού το 1983 και σπούδασε νομικά και φιλοσοφία στην Αθήνα και τις Βρυξέλλες. Σήμερα είναι επίκουρος καθηγητής της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκη (γραφείο 213, 2^{ος} όροφος κτιρίου Νομικής ΑΠΘ, τηλ. 2310 996505). Είναι επίσης δικηγόρος ΔΣ Αθηνών από το 1992 και η δικηγορική έδρα του είναι στην οδό Πίνδου 122, 15669 – Παπάγου, Αθήνα (τηλ. 210 6531322). Κατοικεί στην οδό Πατριάρχου Ιωακείμ 10, 546 22 – Θεσσαλονίκη. Μιλάει και γράφει αγγλικά και γαλλικά. Είναι άγαμος. Το τηλέφωνο επικοινωνίας μαζί του είναι το +30 6936 494 026 και οι λογαριασμοί ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, που χρησιμοποιεί, οι: andreastakis@law.auth.gr και andretakis@gmail.com.

II. ΣΠΟΥΔΕΣ

- 2005** **Διδακτορική διατριβή**
στη Νομική Σχολή του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Τομέας Φιλοσοφίας, Ιστορίας και Κοινωνιολογίας του Δικαίου), με βαθμό «άριστα».
Τίτλος διδακτορικής διατριβής:
«*Το 'είναι' και το 'δέον' του δικαίου. Δοκίμιο για τον αναλυτικό νομικό θετικισμό*»
- 1993** **Master of Arts** («*summa cum laude*»)
Από European Academy of Legal Theory, Katholieke Universiteit Brussel & Facultés Universitaires St. Louis, Βέλγιο
- 1989** **Πτυχίο** («*λίαν καλώς*»)
από το Νομικό Τμήμα της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών μου έλαβε υποτροφίες κατόπιν αξιολόγησης, ως υπότροφος εσωτερικού. από το *I.K.Y.* για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος στον κλάδο της Φιλοσοφίας του Δικαίου (1990-3), από *Ωνάσειο Ίδρυμα* για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου στη Φιλοσοφία του Δικαίου (1992-1993) και το *Ιαπωνικό Μορφωτικό Ίδρυμα Ryoichi Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund* για την συνέχιση της διδακτορικής του έρευνας.

III. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

- 2014** **Μονιμοποίηση** στη θέση αυτή με την υπ' αριθ. 37932/14-10-2014 πράξη του Πρύτανη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης που δημοσιεύτηκε στο τεύχος τρίτο, αρ. Φύλλου 1493/31.10.2014 Φ.Ε.Κ.
- 2012** **Ανάληψη καθηκόντων**

2010 **Ομόφωνη εκλογή** στη θέση Επικούρου Καθηγητή Φιλοσοφίας και Μεθοδολογίας του Δικαίου με θητεία στο τότε Τμήμα Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τον Φεβρουάριο του 2009 και διορίστηκε με γνωστικό αντικείμενο “Φιλοσοφία και Μεθοδολογία του Δικαίου” με την 21636/25.11.2010 πράξη του Πρύτανη ΑΠΘ, η οποία δημοσιεύτηκε στο τεύχος τρίτο, αρ. Φύλλου. 1251/31.12.2010 ΦΕΚ.
Λόγω της πολιτικής ιδιότητας που κατείχε τότε, η άσκηση των καθηκόντων του ανεστάλη αυτοδικαίως, μέχρι την παραίτησή του τον Ιανουάριο του 2012.

IV. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ & ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

2022 **Πρόεδρος Δ.Σ. Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του**
Μέχρι **Ανθρώπου** (*Hellenic League for Human Rights*) – μη αμειβόμενη
σήμερα θέση <https://www.hlhr.gr/>
2016 **Ανεξάρτητος εθνικός εμπειρογνώμων** - ερευνητής σε θέματα
μέχρι σήμερα θεμελιωδών δικαιωμάτων, ασφαλείας, μετανάστευσης και ασύλου, συνεργάτης εταιρείας Milieu ltd.

2015 - 2022 **Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κρατικού**
Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, πλέον Μητροπολιτικού
Οργανισμού Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης
(ΜΟΜus). Πράξη τελευταίου διορισμού με αριθ.
ΥΠΠΟΑ/ΓΔΔΥΗΔ/ΤΔΥΕΦ/102992/10644/10369/346/27.2.2019
απόφαση της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, ΦΕΚ
ΥΟΔΔ/111/6.3.2019. Μη αμειβόμενη θέση.

2015 - 2019 **Ειδικός σύμβουλος του Δημάρχου Θεσσαλονίκης** για
ζητήματα δικαιωμάτων του ανθρώπου και χρηστής διοίκησης.

2010 - 2011 **Γενικός Γραμματέας Μεταναστευτικής Πολιτικής του**
Υπουργείου Εσωτερικών.

- 2003 - 2010**   **Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη**, υπεύθυνος του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συνηγόρου του Πολίτη.
- 1998 - 2003**   **Ειδικός Επιστήμονας** στον Συνήγορο του Πολίτη
- 1993**   **Δικηγόρος** Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (ΑΜ16751), παρ' **μέχρι σήμερα** Αρείω Πάγω από 2015. Εξειδίκευση σε υποθέσεις δημοσίου δικαίου.

V. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

A. Διδασκαλία μαθημάτων, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών

(η παρουσίαση του περιεχομένου κάθε μαθήματος, του τρόπου εξέτασης, της εκπαιδευτικής του αξίας καθώς και οι σχετικές αξιολογήσεις των φοιτητών κατ' έτος είναι διαθέσιμα στο <https://qa.auth.gr/el/user/15374/courses/2022-2023>.)

- Από το 2021**   **ΜΠΔ203**   **α Προσφυγικό Δίκαιο: διεθνείς, ευρωπαϊκές και έως σήμερα**   **εθνικές διαστάσεις**, χειμερινό εξάμηνο.
- ΜΜΔ101**   **β. Μεταναστευτικό Δίκαιο: διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές διαστάσεις**, εαρινό εξάμηνο
Διδασκαλία στο πλαίσιο του ΔΠΜΣ «Διαχείριση της Μαζικής Μετανάστευσης και Πληθυσμών σε Κίνηση», που οργανώνουν Τα Τμήματα Οικονομικό, Πολιτικό, Μέσων Ενμέρωσης και Νομικής ΑΠΘ
- 2019 - 2021**   -   **Σεμινάρια Προσφυγικού Δικαίου**, μαζί με την "Υπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, σειρά 8 μαθημάτων εκτός προγράμματος σπουδών, μαζί με τον Βασίλη Περγαντή.
- 2018 - 2021**   **ΜΦΔ101**   **Η νεότερη νομική σκέψη, στον 19ο και 20ό αιώνα** (χειμερινό εξάμηνο)

	ΜΦΔ102	Συστηματικά ζητήματα φιλοσοφίας του δικαίου (εαρινό εξάμηνο) Διδασκαλία, μαζί με τον Κ. Σταμάτη, στο πλαίσιο του ΔΤΠΜΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: ΚΕΙΜΕΝΑ, ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ, ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ που οργανώνουν το Φιλοσοφικό-Παιδαγωγικό Τμήμα, το Τμήμα Πολιτικών Επιστημών και η Νομική Σχολή ΑΠΘ.
Από το 2018 έως σήμερα	ΔΣ1	Διακρίσεις και δίκαιο, μαζί με άλλους συναδέλφους.
Από το 2016 έως σήμερα	ΥΘΔΤ2	Δίκαιο και τέχνη Διδασκαλία στο πλαίσιο του ΔΤΠΜΣ «ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΦΑΙΡΑ» που οργανώνουν το Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και το Τμήμα Πολιτικών Επιστημών
2013 - 2014	-	Θεωρίες Δικαιοσύνης Αναπλήρωση, κατόπιν διάθεσης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης ΑΠΘ, μαζί με τον Κ. Σταμάτη, του Ν. Σεβαστάκη στη διδασκαλία του μαθήματος για το χειμερινό εξάμηνο.
Από τον 2014 έως σήμερα	Υ1	Εισαγωγή στην επιστήμη του δικαίου, μαζί με τον Κ. Σταμάτη (υποχρεωτικό χειμερινού εξαμήνου)
	ΕΛΕ66	Φιλοσοφία του δικαίου, μάθημα ελεύθερης επιλογής εαρινού εξαμήνου.
Από το 2012 έως σήμερα	Υ12	Μεθοδολογία του δικαίου, μαζί με τον Κ. Σταμάτη (υποχρεωτικό χειμερινού εξαμήνου)
	ΕΡ112	History of Legal Philosophy, μάθημα παρεχόμενο το εαρινό εξάμηνο σε Έλληνες και Erasmus φοιτητές

ΘΔΝΣΑ02 α. Φιλοσοφία και μεθοδολογία του δικαίου I
(μεταπτυχιακό μάθημα χειμερινού εξαμήνου)

ΘΔΝΣΒ02 β. Φιλοσοφία και μεθοδολογία του δικαίου II
(μεταπτυχιακό μάθημα εαρινού εξαμήνου)
Διδασκαλία στο πλαίσιο του ΠΜΣ Θεωρία Δικαίου και Διεπιστημονικές Νομικές Σπουδές, του Τομέα Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας του Δικαίου, Νομικής Σχολής ΑΠΘ

1998-2009 - Διεξαγωγή φροντιστηριακών παραδόσεων των μαθημάτων «Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου», «Φιλοσοφία του Δικαίου» και «Μεθοδολογία του Δικαίου» και, μετά το 2007, αυτοτελής διδασκαλία, με τους Βασίλη Βουτσάκη και Νίκο Στυλιανίδη, με την ιδιότητα του μεταπτυχιακού υποτρόφου, ειδικού συνεργάτη και διδάσκοντος στη βαθμίδα του λέκτορα, με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (π.δ. 407/80).

1994-1995 - **Δίκαιο εταιρειών και των αξιογράφων**
Αυτοτελής διδασκαλία και αξιολόγηση φοιτητών στο Business College of Athens (Παράρτημα Παλαιού Ψυχικού).

B. Εποπτεία διδακτορικών & μεταπτυχιακών εργασιών

Από το 2012 έως σήμερα έχω συμμετάσχει στην εξέταση 108 διδακτορικών διατριβών και μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών, από τις οποίες στις 18 ως επιβλέπων και στις 37 ως μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής. Κατά τον παρόντα χρόνο έχω ορισθεί κατόπιν σχετικής απόφασης της Γ.Σ. Τμήματος Νομικής ΑΠΘ, ως επιβλέπων της εκπόνησης της διατριβής των εξής υποψηφίων διδασκτόρων:

α. Καρανίκα Βαρβάρα (2023), Θέμα: *Decoding the Concept of Nationality and the Right thereto in Relation to Children on the Move in the EU* (στα αγγλικά σε συνεργασία με την Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Ουτρέχτης).

β. Φωτεινήσογλου Σωτήριος (2023), Θέμα: *Η πολιτική συμμετοχή στη σύγχρονη και μετα-αυτοματοποιημένη πολιτεία. Το υπαρξιστικό επιχείρημα.*

Ακόμη, συμμετέχω ακόμη στο Collaborative Doctoral Programme in Contemporary Legal and Political Theory (<http://www.ua.ac.be/main.aspx?c=.LTGJ&n=93586>) και το Forum for Law and Philosophy του του Center for Law and Cosmopolitan Values του Πανεπιστημίου της Αμβέρσας (<http://www.ua.ac.be/main.aspx?c=.FORUMLAWPHIL>), στο πλαίσιο του οποίου έχω συμμετάσχει στην επίβλεψη και εξέταση διατριβών, όπως λ.χ. του Andreas Hadjigeorgiou, Θέμα: *The Oxford Jurisprudence Circle: A Lost Legacy on Customary Law* (Doctoral dissertation submitted to obtain the degree of Doctor of Laws at the University of Antwerp and the University of Groningen, 2019)

VI. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

A. Συμμετοχή σε προγράμματα

	Αντικείμενο έργου	Φορέας χρηματοδότησης	Ρόλος
α. Ως μέλος Δ.Ε.Π. Α.Π.Θ.			
2022-2024	Δίκτυο υποστήριξης, προώθησης και ένταξης στην Ευρώπη «Ερευνητών σε κίνδυνο» PLUS	Ευρωπαϊκή Επιτροπή EU Programmes 2021-2027, Horizon 2021-2027, Excellent Science, Marie Sklodowska-Curie Actions	Συνεργάτης
2022-2024	Εκπαιδευτικοί χώροι των κοινών. Διασχίζοντας περιφράξεις και αντιμετωπίζοντας ανισότητες	Ευρωπαϊκή Επιτροπή EU Programmes 2014-2020, Horizon 2020, Societal Challenges, Europe in a changing world - inclusive, innovative and reflective Societies	Συνεργάτης
2019-2022	Δίκτυο Υποστήριξης, Προώθησης και Ένταξης στην Ευρώπη "Ερευνητών σε Κίνδυνο"	Ευρωπαϊκή Επιτροπή Πλαίσιο Χρηματοδότησης EU Programmes 2014-2020, Horizon 2020, Excellent Science, Marie Sklodowska-Curie actions	Συνεργάτης
2015	1.1.γ/13:«Πρόγραμμα υποστήριξης Συμβουλίων Ένταξης	Υπουργείο Εσωτερικών	Συνεργάτης

Μεταναστών (Σ.Ε.Μ) ΕΤΗΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ
για το σχεδιασμό και ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΕΝΤΑΞΗΣ
την υλοποίηση ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
δράσεων ένταξης σε
τοπικό επίπεδο

β. Ως ανεξάρτητος εμπειρογνώμων – νομικός ερευνητής

2022-2023	Μελέτη υποστήριξης της εφαρμογής του "Πακέτου Διευκολυντών"	ειδική σύμβαση παροχής υπηρεσιών HOME-2022-AMIF-TF1-FW-EVA1-0015 Milieu ltd με Ευρωπαϊκή Επιτροπή	National expert
2022-2023	Αξιολόγηση της συμμόρφωσης των μέτρων των κρατών μελών για τη μεταφορά της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 της 23ης Οκτωβρίου 2019 σχετικά με την προστασία των προσώπων που καταγγέλλουν παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης	Milieu ltd στο πλαίσιο της ειδική σύμβαση υπηρεσιών αριθ. JUST/2022/PR/PCPR/EQUA/0018 στο πλαίσιο της σύμβασης-πλασιού JUST/2020/PR/03/0001/Lot 2, Milieu ltd με Ευρωπαϊκή Επιτροπή	National expert
2021	Μελέτη για την υποστήριξη της προετοιμασίας μιας πρωτοβουλίας της ΕΕ για την αντιμετώπιση πιθανών κενών στη νομική προστασία κατά των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής.	Ειδικής Σύμβασης (29 Νοεμ. 2021) μεταξύ της Milieu και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	National expert
2019	Πιλοτική μελέτη σχετικά με τις αναφορές σε προϊόντα της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας	Ειδική Σύμβαση μεταξύ της Milieu και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για εκτιμήσεις επιπτώσεων, αξιολογήσεις και υπηρεσίες αξιολόγησης στον τομέα της μετανάστευσης και των	National expert

	Υποστήριξης για το εσωτερικών υποθέσεων αριθ. Άσυλο στην εθνική νομολογία".	HOME/ISFB/PR/EVAL/0017	
2017	Πληρότητα και τη συμμόρφωση των μέτρων των κρατών μελών για τη μεταφορά της οδηγίας (ΕΕ) 681/2016 σχετικά με τη χρήση του μητρώου ονομάτων επιβατών (PNR)	ειδικής σύμβασης-πλαισίου παροχής υπηρεσιών HOME-2016-FW-LECO-0001	National expert
2006-2008	Αρχειακή έρευνα, μετάφραση, σχολιασμό και έκδοση των κειμένων του Jeremy Bentham για την Ελλάδα	Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων	Μέλος ομάδας ερευνητικού έργου
2002-2003	Κατάρτιση προσχεδίου νόμου εκτελεστικού του άρθρου 5Α παρ. 2 του Συντάγματος για το δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας και σχετική αιτιολογική έκθεση	«Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου Θεμιστοκλή & Δημητρίου Τσάτσου» (αναθέτουσα αρχή: Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε., παράδοση έργου Φεβρουάριος 2003)	Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

B. Διοργάνωση συνεδρίων και επιστημονικών δράσεων εκδηλώσεων

	<i>Αντικείμενο</i>	<i>Φορέας διοργάνωσης</i>	<i>Ρόλος</i>
2020	Διεθνές Συνέδριο και εικαστική έκθεση με τίτλο <i>Utopia in Art and Politics</i> Θεσσαλονίκη, 8.5.2020 βλ. https://praximag.gr/diethnes-	Metropolitan Organisation of Museums of Visual Art – MOMus,	Συνδιοργανωτής μαζί με την Μαρία Τσαντσάνογλου

[diadiktyako-synedrio-outopia-stin-techni-ke-tin-politiki/?fbclid=IwAR3EQnMjBil1ekkgZcWTA_TRDBCXmCkuaDn asOqXZX87z-iPriwoCQkCmec](https://www.facebook.com/diadiktyako-synedrio-outopia-stin-techni-ke-tin-politiki/?fbclid=IwAR3EQnMjBil1ekkgZcWTA_TRDBCXmCkuaDn asOqXZX87z-iPriwoCQkCmec)

<p>2019 - 2021</p>	<p><i>Σεμινάρια Προσφυγικού Δικαίου</i></p>	<p>Νομική Σχολή ΑΠΘ σε συνεργασία με Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR)</p>	<p>Ομάδας εργασίας διδασκόντων της Νομικής Σχολής</p>
<p>2018</p>	<p>Πανεργασιακό ετήσιο συνέδριο Νομικής Σχολής ΑΠΘ: "Η επίπτωση της πραγματικότητας στην εφαρμογή και ερμηνεία των κανόνων δικαίου", Θεσσαλονίκη 30-31.10.2018</p>	<p>Νομική Σχολή ΑΠΘ</p>	<p>Επιστημονικός υπεύθυνος μαζί με τον καθηγητή Βαγγέλη Βασιλακάκη</p>
<p>2017</p>	<p>Πανεργασιακό ετήσιο συνέδριο Νομικής Σχολής ΑΠΘ: "Διαδίκτυο και Δίκαιο" Θεσσαλονίκη, 10-15.10.2017</p>	<p>Νομική Σχολή ΑΠΘ</p>	<p>Επιστημονικός υπεύθυνος μαζί με τον καθηγητή Βαγγέλη Βασιλακάκη</p>
<p>2016</p>	<p>Πανεργασιακό ετήσιο συνέδριο Νομικής Σχολής ΑΠΘ: "Δίκαιη Δίκη" Θεσσαλονίκη, 12.1. 2016</p>	<p>Νομική Σχολή ΑΠΘ</p>	<p>Επιστημονικός υπεύθυνος μαζί με τον καθηγητή Βαγγέλη Βασιλακάκη</p>
<p>2013-2017</p>	<p>Περιοδική σεμιναρική διοργάνωση «Ιστορικές δίκες» βλ. https://www.lawspot.gr/nomika-nea/istorikes-dikes-apo-ti-nomiki-sholi-toy-aristoteleioy-panepistimioy</p>	<p>Τομέας Ιστορίας, Φιλοσοφίας & Κοινωνιολογίας του δικαίου, Νομική Σχολή ΑΠΘ</p>	<p>Επιστημονικός υπεύθυνος μαζί με την Καλλιόπη Παπακωνσταντίνου και τον Ακρίτα Καϊδατζή,</p>
<p>2008</p>	<p>Συνέδριο: «Το στοίχημα της κοινωνικής ένταξης» Ιωάννινα, καλοκαίρι 2008.</p>	<p>Όμιλος «Αριστόβουλος Μάνεσης»</p>	<p>Επιστημονικός υπεύθυνος</p>
<p>2002</p>	<p>Συνέδριο: «Τρομοκρατία και δικαιώματα» Μηλιές Πηλίου, καλοκαίρι 2002.</p>	<p>Όμιλος «Αριστόβουλος Μάνεσης»</p>	<p>Επιστημονικός υπεύθυνος μαζί με τον Αντώνη Μανιτάκη</p>

Γ. Συμμετοχές σε συνέδρια, εκδηλώσεις κλπ.

Ακόμη, ο Ανδρέας Τάκης έχει συμμετάσχει με πρωτότυπες εισηγήσεις και ανακοινώσεις του σε μεγάλο αριθμό συνεδρίων, συμποσίων, ημερίδων και σεμιναρίων, αλλά και σε μεγάλο αριθμό δημοσίων εκδηλώσεων, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Διατηρεί μόνιμες συνεργασίες με την Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Γλασκώβης (University of Glasgow) και της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας (Nicosia University). Κατ' εξοχήν δε, συμμετέχει ενεργά στο «Σεμινάριο Κ. Ψυχοπαίδη»: Διαρκές σεμινάριο θεωρίας και επιστημολογίας των κοινωνικών επιστημών, του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών ΕΚΠΑ και στις δράσεις των ομάδων έργου των

α. SMOOTH

(βλ. <https://smooth-ecs.eu/>),

β. Populismus

(βλ. <http://www.populismus.gr/?lang=el#>)

γ. MSCA Inspireurope Supporting Researchers at Risk Project SAR Greece section

(βλ. <https://inspireurope.auth.gr/welcomeguide/researchersrisk/>)

VII. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ – ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Ο Ανδρέας Τάκης είναι μέλος της Γενικής Συνέλευσης του Τομέα Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας του δικαίου και έχει διατελέσει κατ' επανάληψη εκπρόσωπος του Τομέα – μέλος της Γενικής Συνέλευσης της Νομικής Σχολής ΑΠΘ. Συγκεκριμένες διοικητικές θέσεις που έχει αναλάβει είναι:

Αντικείμενο διοικητικής θέσης

2022 σήμερα	έως	Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του ΔΠΜΣ «Διαχείριση της Μαζικής Μετανάστευσης και Πληθυσμών σε Κίνηση», που οργανώνουν τα Τμήματα Οικονομικό, Πολιτικό, Μέσων Ενημέρωσης και Νομικής ΑΠΘ.
2018-2021		Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του ΔΤΠΜΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: ΚΕΙΜΕΝΑ, ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ, ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ, που οργανώνουν το Φιλοσοφικό-Παιδαγωγικό Τμήμα, το Τμήμα Πολιτικών Επιστημών και η Νομική Σχολή ΑΠΘ.
2015-2022		Μέλος Επιτροπής Επιστημονικών Εκδηλώσεων και Συνεδρίων της Νομικής Σχολής ΑΠΘ.

2015   **έως**   Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ Τομέα ΙΦΚΔ «Θεωρία Δικαίου
σήμερα   και Διεπιστημονικές Νομικές Σπουδές»

Ακόμη, άλλες διοικητικές θέσεις που κατείχε με ιδιότητες άλλες από την ακαδημαϊκή είναι:

2012-2015	Αναπληρωματικό μέλος, εκπρόσωπος της Ελλάδας, στο Executive Board του Fundamental Rights Agency της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2011 έως σήμερα	Μέλος του Editorial Board του περιοδικού <i>Jurisprudence, An International Journal of Legal and Political Thought</i> (Hart Publishing, London), όπου και παρέχει τακτικά blind reviews.
2003 - 2011	Ex officio μέλος της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αρχικά ως εκπρόσωπος του Συνηγόρου του Πολίτη και, στη συνέχεια, της Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών.
2001 έως σήμερα	Ιδρυτικό μέλος και μέλος του Δ.Σ του Ομίλου “Αριστόβουλος Μάνεσης”.
1997 έως σήμερα	Μέλος της Γραμματείας Σύνταξης της <i>Ισοπολιτεία, Επιθεώρησης Φιλοσοφίας Δικαίου, Πολιτικής Φιλοσοφίας και Ηθικής</i> (εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα)

Τέλος, από τη θέση που κατέχει ως μέλος της ομάδας έργου του MSCA Inspireurope Supporting Researchers at Risk Project SAR Greece section του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου (βλ. παραπάνω), ο Ανδρέας Τάκης έχει μεσολαβήσει ενεργά για την σύναψη Προγραμματικής Συμφωνίας μεταξύ ΑΠΘ και Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και Ασύλου σχετικά με τη διευκόλυνση της πρόσβασης ακαδημαϊκών σε κίνδυνο (*scholars at risk*) σε τίτλους νόμιμης παραμονής και δομές ένταξης.

VII. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

A. Μονογραφίας – Βιβλία – Αυτοτελείς δημοσιεύσεις

1. *Η ηθική αδιαφορία του νόμου. Νομικός θετικισμός και αναλυτική φιλοσοφία*. εκδ. Πόλις, Αθήνα 2006.
2. *Για την ελευθερία της τέχνης. Δοκίμιο συνταγματικής & πολιτικής θεωρίας*, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2008.
3. *Εισαγωγή στην επιστήμη του δικαίου* (μαζί με τον Κώστα Σταμάτη), εκδ. Σάκκουλα α.ε., Αθήνα – Θεσσαλονίκη 1η έκδοση 2015, 2η έκδ. 2018, σ. 260.
4. *Racism and Discrimination in Greece Today* (μαζί με τους Antonis Gazakis και Despina Syrri), HEINRICH BÖLL STIFTUNG GREECE, Thessaloniki 2014 (ISBN: 978-618-81299-2-4), δίγλωσση έκδοση (en/el), διαθέσιμο και ηλεκτρονικά:
<https://gr.boell.org/en/2014/10/14/racism-and-discrimination-greece-today>
5. *Αντισιγγανισμός και Ρατσιστική Βία. Κατευθύνσεις για την αντιμετώπισή τους με βάση τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Δέσποινα Συρρή (επιμ.), Symbiosis – Σχολή Πολιτικών Σπουδών στην Ελλάδα, Δίκτυο Σχολών Συμβουλίου της Ευρώπης, Θεσσαλονίκη 2021, σελίδες 6-35, ηλεκτρονική έκδοση διαθέσιμη στο:
<https://neo.symbiosis.org.gr/el/%ce%b1%ce%bd%cf%84%ce%b9%cf%84%cf%83%ce%b9%ce%b3%ce%b3%ce%b1%ce%bd%ce%b9%cf%83%ce%bc%cf%8c%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%cf%81%ce%b1%cf%84%cf%83%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b2%ce%af%ce%b1/>
6. *Δημοκρατία. Πέρα από τον φιλελευθερισμό*, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2024, υπό δημοσίευση, βλ. βεβαίωση εκδότη.
7. *Law's Moral Indifference. Law and Practical Reason*, Hart Publishing, London 2025, ISBN: 9781849460149. Πρόκειται για επεξεργασμένη και ενημερωμένη μετάφραση του *Η ηθική αδιαφορία του νόμου*, υπό έκδοση, βλ. σχετική ανακοίνωση εκδότη:

https://www.bloomsbury.com.hk/index.php?route=product/product&product_id=7069).

B. Άρθρα – Μελέτες – Γνωμοδοτικά σημειώματα

1. Έκδοση και πολιτικό έγκλημα, στο περιοδικό *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, τεύχος 2-3, σελίδες 240-253.
2. Ιδεολογικές καταβολές του συγχρόνου κράτους (μαζί με τον Φ. Βασιλόγιαννη, στο περιοδικό *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, τεύχος 1-2, σελίδες 205-233.
3. Απονομή δικαίου και νομικός νεοφιλελευθερισμός. Ο Νόμος, ο Δικαστής και οι περιπέτειες του Λόγου, στο Θ. Παπαχρίστου (επιμ.) *Νεοφιλελευθερισμός και δίκαιο. Μια κριτική προσέγγιση*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1991, σελίδες. 129-152.
4. Μεταξύ συμφωνίας και αντίθεσης προς το Σύνταγμα, στο περιοδικό *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, 2 (1993), σελίδες 50-66.
5. Σκέψεις σχετικά με την πρόταση δημιουργίας συνταγματικού δικαστηρίου στη χώρα μας (μαζί με την Χρύσα Χατζή), στο Γ. Παπαδημητρίου & Χ. Χρυσανθάκη [επιμ.], *Η δικαιοσύνη και το Σύνταγμα*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελίδες 53-80.
6. Το διπλό στοίχημα του H.L.A. Hart, στο περιοδικό *Νομική Επιθεώρηση*, 1/1996, σελίδες 44-58.
7. Μερικές ενοχές για τα ενοχικά δικαιώματα στο περιοδικό *ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ*, 22/4 (1996), σελίδες 901-936.
8. Συνταγματικές εγγυήσεις της υπηρεσιακής κατάστασης των δημοσίων υπαλλήλων και εθνική ασφάλεια. Η σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία του άρθρου 12 παρ. 2 του ν. 1645/1986 που αφορά τις μεταθέσεις μόνιμου πολιτικού προσωπικού της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (μαζί με τον Γιώργο Σωτηρέλη), στο περιοδικό *ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ*, 24/1 (1998), σελίδες 47-57.

9. Ο Αριστόβουλος Μάνεσης και η γενιά μου, στο περιοδικό *Ισοπολιτεία*, IV/2 (2000), σελίδες 197-208.
10. Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συνηγόρου του Πολίτη (μαζί με τον Μιχάλη Τσαπόγα), στο Δ. Α. Σωτηρόπουλος (επιμ.), *Ο Συνήγορος του Πολίτη: Η δημοκρατία σε βάθος*, εκδ. Παπαζήση 2000, σελίδες 108-143.
11. Κοινωνία της Πληροφορίας και Σύνταγμα, μια πρώτη προσέγγιση, στο περιοδικό *Νομικό Βήμα*, 50 (2002), σελίδες 28 – 44.
12. «Ακατάλληλον δι' ενηλίκους», μια πατερναλιστική ερμηνεία του νέου άρθρου 5Α 1 του Συντάγματος, στο Χαρ. Σαββάκης κ.α., *Νέες Τεχνολογίες και Συνταγματικά Δικαιώματα*, εκδ. Σάκκουλα α.ε., Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2004, σ. 75-85.
13. Τηλεπικοινωνίες στην Κοινωνία της Πληροφορίας, (μαζί με τους Δ. Χαραλάμπη, Τ. Βιδάλη, Ε. Κανελλοπούλου, Κ. Παπανικολάου, Χ. Πραπίδη, Δ. Στεφάνου), στο συλλογικό έργο, *Τηλεπικοινωνίες στην Κοινωνία της Πληροφορίας*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2003, σελίδες 58 – 79, 79 – 85, 97 – 105.
14. Ο Jeremy Bentham για τη μουσουλμανική μειονότητα: εισαγωγή και σχόλια στο «Περί Μωαμεθανών και Εβραίων αυτοχθόνων», στο περιοδικό *Ισοπολιτεία*, V/2 (2002), σελίδες 272-300.
15. Ο Συνήγορος του Πολίτη, συνήγορος των θεμελιωδών δικαιωμάτων, στο περιοδικό *Δικαιώματα του Ανθρώπου*, τεύχος 23ο (2004), σελίδες 921-930.
16. Πιστεύουμε αληθινά στα δικαιώματα του ανθρώπου; στο Αντώνη Μανιτάκη & Ανδρέα Τάκη (επιμ.), *Τρομοκρατία και δικαιώματα. Από την ασφάλεια του κράτους στην ανασφάλεια δικαίου*. Εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2004, σελίδες 111-126.
17. Ombudsmanship, Human Rights, and the Rule of Law, στο D. Christopoulos – D. Hormovitis (eds.), *The Ombudsman in South Eastern Europe*, Ant. N. Sakkoulas Publishers & Établissements Émile Brylant, Athens & Bruxelles 2005, σελίδες 152-157.
- 17.Β Συνήγορος του Πολίτη, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κράτος Δικαίου, στο περιοδικό *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, τεύχος 4^ο 2004, σελίδες 824-831.

- 17.Γ «Função do Ombudsman, direitos humanos e Estado de Direito», στο περιοδικό *Revista Brasileira de Estudos Constitucionais RBEC*, 1/3, Julho-Septembro 2007, σελίδες 67-74.
18. Αξίζει η ιδιωτικότητα πάνω από κάθε τι άλλο;(στο περιοδικό *COGITO*, τεύχος 03/2003, σελίδες 33-5.
19. Αγγλικός Διαφωτισμός και κριτική της ιδεολογίας. Η κριτική του Jeremy Bentham στο Κοινοδίκαιο, στο περιοδικό *Υπόμνημα στη Φιλοσοφία*, τεύχος 3, 2005, σελίδες 73-107.
20. Η ένταση μεταξύ ασφάλειας και ελευθερίας στο έργο του Συνηγόρου του Πολίτη, στο περιοδικό *Δικαιώματα του Ανθρώπου*, 29/2006, σελίδες 227-239.
21. Πρόσβαση στην ηλεκτρονική επικοινωνία: η νομικοπολιτική διάσταση της σύγκλισης των τεχνολογιών, στο Θ. Παπαχρίστου, Τ. Βιδάλης, Λ. Μήτρου, Α. Τάκης, *Το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2006, σελίδες 57-80.
22. Συνταγματική πρόσληψη των τεχνολογικών εξελίξεων και «νέα» δικαιώματα, (μαζί με τους Τ. Βιδάλη και Λ. Μήτρου), στο Ξ. Ι. Κοντιάδη (επιμ.), *Πέντε χρόνια μετά τη Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2006, τόμος πρώτος, σ. 273-312.
23. Κράτος δικαίου και μετανάστευση, στο Ζ. Παπασιώπη-Πασιά (επιμ.), *Ο νέος νόμος 3386/2005 για τους αλλοδαπούς, Σκέψεις και προβληματισμοί*, εκδόσεις Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2006, σελίδες 27-44.
24. Positivism and Political Obligation, στο περιοδικό *Northern Ireland Legal Quarterly*, 59/1 (2008), σελίδες 73-90.

25. Ελευθερία της τέχνης ή δικαίωμα του καλλιτέχνη; στο Γιάννης Ζιώγας κ.α. (επιμ.), *Όψεις της Λογοκρισίας στην Ελλάδα*, εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 2008, σελίδες 104-118.
26. Τα δικαιώματα του ανθρώπου, δικαιοσύνη και το τέλος της ιστορίας, πρόλογος στο Micheline R. Ishay, *Η ιστορία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, Από την αρχαιότητα έως την εποχή της παγκοσμιοποίησης*, μετάφραση: Αθηνά Σίμογλου, εκδ. Σαββάλας 2008, σελίδες 13-25.
27. Postitivismo e convencionalismo no Direito, στο Dimitri Dimoulis & Écio Oto Duarte (ed.), *Teoria do direito neoconstitucional, Superação ou reconstrução do positivismo jurídico?*, Editora Método, São Paulo 2008, σελίδες 159-178.
28. Προστασία εργαζομένων αναδόχου δημόσιας ανάθεσης (μαζί με τον Νίκο Στυλιανίδη), Με αφορμή την υπόθεση Κούνεβα, στο περιοδικό *Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου*, τ. 5/2009, σελίδες 715-730.
29. Πολιτικές διαχείρισης της ετερότητας και δικαιώματα του ανθρώπου, στο Αλεξάνδρα Ανδρούτσου και Νέλλη Ασκούνη (επιμ.), *Πολιτισμική ετερότητα και ανθρώπινα δικαιώματα*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2011, σελίδες 31-53.
30. Πέρα από το Δουβλίνο II, στο Δ. Συρρή (επιμ.), *Συμβιώνοντας με τη μετανάστευση*, εκδ. Ιανός, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2011, σελίδες 25-30.
31. Ξένοι για πάντα; Κυριαρχία, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη, στο Γ. Κουζέλη και Δ. Χριστόπουλου (επιμ.), *Ιδιότητα του Πολίτη. Πολιτικός λόγος, ιστορία και κανόνες σε συγκριτικές προοπτικές*. εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2012, σελίδες 114-133.
32. Ανωνυμία και ελευθερία του λόγου στα ιστολόγια και τις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, στο Γ. Ιγγλεζάκης (επιμ.), *Νομικές και κοινωνικές προεκτάσεις του διαδικτύου σήμερα*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2013, σελίδες 53-74.
33. Οικονομικοί πειρασμοί, γνωσιακή αρετή και ιατρική δεοντολογία, στο Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι κ.α. (επιμ.), *Παροχή ιατρικών υπηρεσιών σε περίοδο οικονομικής κρίσης*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2014, σελίδες 51-81.

34. Γραμματείς και Φαρισαίοι. Πολιτικές σημειώσεις για το OpenGov και το Εκτελεστικό στα τέλη της Γ΄ Ελληνικής Δημοκρατίας, στο Στ. Γκριτζαλη, Δ. Σπινέλλη, κ.α. (επιμ.), *Από το Πανεπιστήμιο στη Δημόσια Διοίκηση, Ένα ταξίδι με επιστροφή*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2014, σελίδες 179-195.

35. Μακροχρόνια διαμένοντες χωρίς χαρτιά: Το «καταραμένο απόθεμα» των ευρωπαϊκών πολιτικών μετανάστευσης και ασύλου, στο Δέσποινα Αναγνωστοπούλου (επιμ.), *Εξελίξεις στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ε.Ε.*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2015, ηλεκτρονική προδημοσίευση:

<https://www.constitutionalism.gr/%CF%84%CE%AC%CE%BA%CE%B7%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7/>

36. Refugee crisis 2015: Chronicle of a foretold crisis, στο *Heinrich Böll Stiftung / Brussels office – European Union*, Δεκέμβριος 2015, σελίδες 1/13, ηλεκτρονική δημοσίευση:

<https://eu.boell.org/en/2015/12/07/refugee-crisis-2015-chronicle-foretold-crisis>,

37. Φονταμενταλισμοί, ευαισθησίες και δημόσιο forum, στο Δημήτρης Χριστόπουλος (επιμ.), «Όλα μπορούν να λεχθούν» ή υπάρχουν «εκείνα που δεν λέγονται»; Εκδ. ΒΙΒΛΙΟΡΑΜΑ, Αθήνα 2015, σελίδες 159-172.

38. Μετανάστευση, ασφάλεια, δημοκρατία, Ευρώπη. Πρόλογος στο Απόστολος Φωτιάδης, *Έμποροι των συνόρων. Η νέα ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική επιτήρησης*, εκδ. Ποταμός, Αθήνα 2015, σελίδες 11-21.

39. Προσφυγική κρίση και ρητορική μίσους: Ποινές ή επιχειρήματα; στο Βασίλης Καρύδης – Καλλιόπη Λυκοβαρδή (επιμ.), *Συνήγορος του Πολίτη: Ρητορική Μίσους και Διακρίσεις. Προκλήσεις για το Κράτος Δικαίου*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2017, σελίδες 79-87.

39B. Systematization and Modern Law, στο Peter Vysny – Stefan Siskovic (eds.), *Pravno-historicke trendy a vyhl'ady II.*, Krakov 2017, σελίδες 8-15.

40. Επανάσταση και Ρωσική Πρωτοπορία: 100 χρόνια μετά, στο περιοδικό ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ, Τριμηνιαία έκδοση, τεύχος 138-139 (2017), σελίδες 22-33.

41. Ρητορική μίσους, δημοκρατία & λογοκρισία, στο Πηνελόπη Πετσίνη, Δημήτρης Χριστόπουλος (επιμ.), *ΛΕΞΙΚΟ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. Καχεκτική δημοκρατία, δικτατορία, μεταπολίτευση*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2018, σελίδες 245-258.

41B. Νομικός Ρεαλισμός, ένας γοητευτικός αντίπαλος, στο περιοδικό *The Books' Journal*, 93 (2018), 72-78.

42. Περί πολιτών και θηρίων, ή πώς είναι δυνατή μια πολιτική κοινωνία, στο Στέργιος Μήτας, Κώστας Στρατηλάτης, Ιορδάνης Κουμασίδης (επιμ.), *Η ισχύς και το δίκαιο*, Νομικές Εκδόσεις Hirasus, Λευκωσία 2019, σελίδες 45-69.

43. Τί είδους γνώση προσφέρουν τα νομικά; στο *Μνήμη Θανάση Κ. Παπαχρίστου*, τόμος II, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα ε.ε., Αθήνα 2019, σελίδες 1697-1731.

44. Οργανωτικές προϋποθέσεις της δίκαιης δίκης και η δικαιοδοσία του Μουφτή (μαζί με τον Βασίλη Τσιγαρίδα), στο περιοδικό *Εφημερίδα Δημοσίου Δικαίου*, 6/2019, σελίδες 762-774.

45. Μπορεί ένα έργο τέχνης να απαγορευθεί; Δημοσιευμένο στην ηλεκτρονική πλατφόρμα *SyntagmaWatch*, 09/04/2019.
(<https://www.syntagmawatch.gr/collaborating-author/takisandreas/>)

46. Πρέπει να εφαρμόζουμε τους κακούς νόμους; Δημοσιευμένο στην ηλεκτρονική πλατφόρμα *SyntagmaWatch*, 17/04/2019.
(<https://www.syntagmawatch.gr/collaborating-author/takisandreas/>)

47. Η υπεράσπιση της ελεύθερης έκφρασης. Μεταξύ φιλελευθερισμού και δημοκρατικής ιδεολογίας, στο Κεσσόπουλος Αλέξανδρος, Παπαπαντολέων Κλειώ, Τσαπόγας Μιχάλης, Χριστόπουλος Δημήτρης (επιμ.), *Για τον Νίκο Αλιβιζάτο, 19+1 κείμενα*, εκδ. Ποταμός, Αθήνα, 2021, σελίδες

48. Τα υπόρρητα της συζήτησης για τις συναθροίσεις: Το πρόβλημα της αστυνομικής βίας και η χρησιμότητα των τύπων (μαζί με τον Γιάννη Τασόπουλο), Δημοσιευμένο στην ηλεκτρονική πλατφόρμα *SyntagmaWatch*, 14/07/2020.

(<https://www.syntagmawatch.gr/collaboratingauthor/%cf%83%cf%85%ce%bd%cf%84%ce%b1%ce%ba%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%bc%ce%ac%ce%b4%ce%b1-syntagma-watch/>)

49. Ένα ύποπτο κενό στο κράτος δικαίου (μαζί με τον Θωμά Ψήμμα). Δημοσιευμένο στην ηλεκτρονική πλατφόρμα *SyntagmaWatch*, 02/03/2021.

(<https://www.syntagmawatch.gr/collaborating-author/takisandreas/>)

50. Ήταν φιλελεύθερο το εικοσιένα; στο περιοδικό *ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ*, τεύχη 1-2/2022, σελίδες 97-136.

51. Ο φιλελευθερισμός και η δημοκρατία σε σταυροδρόμι, στο περιοδικό *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 47/2022, σελίδες 5-31.

52. Utopias and Collective Agency, στο Andreas Takis & Maria Tsantsanoglou (eds.), *Utopia in Art and Politics*, Metropolitan Organisation of Museums of Visual Art – MOMus, Thessaloniki 2022, σελίδες 179-196.

53. Η μεταβολή του επωνύμου ανηλίκου ως μέσο προστασίας του βελτίστου συμφέροντός του, στο *Pro Justitia: Ηλεκτρονική Επετηρίδα Νομικής Σχολής ΑΠΘ*, Volume 6, 2023 (<https://doi.org/10.26262/rj.v6i0.9338>), σελίδες 1-9.

54. Γιατί η αστυνομία είναι πρόβλημα στη χώρα μας σήμερα (μαζί με την Αικατερίνη Πουρναρά), Δημοσιευμένο στην ηλεκτρονική πλατφόρμα *SyntagmaWatch*, 03/03/2023.

(<https://www.syntagmawatch.gr/collaborating-author/pournaraaikaterini/>)

55. Ελέφαντας μέσα στο κελί: γιατί να έχουμε φυλακές; Στο Γ. Αραμπατζής, Φ. Βλαστός, Δ. Τρίκκας, *Εγκλεισμοί. Κείμενα*, εκδ. Ροπή, Θεσσαλονίκη 2023, σελίδες 225-248.

56. Art and Democracy/Τέχνη και δημοκρατία, στο *Talks & Conferences BIENNALE 7 #STASIS*, δίγλωσση έκδοση του Metropolitan Organisation of Museums of Visual Arts, Thessaloniki - MOMus 2020, σελίδες 38-52.

57. Στρατηγικές Ένταξης και Raison d' État, στο *Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών 2021-2023*, έκδοση της Ύπατης Αρμοστείας Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNCHR), εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα εε., Αθήνα 2023, σελίδες 453-468.

58. Πολιτικός φιλελευθερισμός και δημοκρατία: είναι πραγματικά φιλελεύθερος ο Ρωλς; στο Αγγλαΐα Μελά & Άννα Μπουκουβάλα, *Επανεξετάζοντας τη θεωρία της δικαιοσύνης*, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2024, σελίδες 153-193.

59. Γιατί ο πρώιμος νομικός θετικισμός ήταν καταδικασμένος να αποτύχει; στο περιοδικό *Ισοπολιτεία*, 2024, υπό δημοσίευση (βλ. βεβαίωση επιμελητή έκδοσης).

60. On Democratic Militancy Against Evil, στο περιοδικό *HISTOREIN, A Review of the Past and Other Stories*, 2024, υπό δημοσίευση (βλ. βεβαίωση επιμελητή τεύχους).

Γ. Επιμέλεια συλλογικών τόμων

1. *Τρομοκρατία και δικαιώματα. Από την ασφάλεια του κράτους στην ανασφάλεια δικαίου* (μαζί με τον Αντώνη Μανιτάκη), εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2004.

2. *Μετανάστευση, ετερότητα και θεσμοί υποδοχής. Το στοίχημα της κοινωνικής ένταξης*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2008.

3. *Ο Ιερεμίας Μπένθαμ και η Ελληνική επανάσταση* (Μετάφραση, σχόλια & επιμέλεια των Κ. Παπαγεωργίου, Γ. Τασσόπουλου, Φ. Παιονίδη και Ανδρέα Τάκη), εκδ. Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα 2012.

4. *Ευρωπαϊκές εκλογές, δημοκρατία και διακρίσεις. Αντιμετωπίζοντας την άνοδο του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην Ελλάδα* (με τη Δέσποινα Συρρή), εκδ. Symbiosis (ebook), Θεσσαλονίκη 2014. Ηλεκτρονική δημοσίευση διαθέσιμη στο: (<https://www.symbiosis.org.gr/el/platform-for-voice/>)

5. *Utopia in Art and Politics* (with Maria Tsantsanoglou), Metropolitan Organisation of Museums of Visual Art – MOMus, Thessaloniki 2022.

6. “Free Speech and its Discontents: Belief Systems, Identities and Censorship in Greece”. (with Penelope Petsini), Guest Editors of the double Special Issue of *Historiein journal* (issue 22/1, to be published in July 2024 & issue 22/2, to be published in January 2025) (βλ. βεβαίωση εκδότη).

Δ. Μεταφράσεις – επιμέλειες επιστημονικών έργων:

1. Bernard Gazier, *Η κρίση του 1929*, μετάφραση από τα γαλλικά για τις εκδόσεις Χατζηνικολή 1991.

2. Jean Brun, *Οι προσωκρατικοί*, μετάφραση από τα γαλλικά για τις εκδόσεις Χατζηνικολή 1991.

3. Hans Kelsen, *Η έννοια του δικαίου*, μετάφραση από τα αγγλικά για το περιοδικό *Εφαρμογές δημοσίου δικαίου*, 1993.

4. C. Douzinas & R. Warrington, *Ο λόγος του νόμου, ερμηνεία, ηθική και αισθητική στο δίκαιο*, μετάφραση από τα αγγλικά για τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια 1996.

5. Anthony Giddens, *Ο τρίτος δρόμος*, μετάφραση από τα αγγλικά για τις εκδόσεις Πόλις 1998.

6. Norberto Bobbio, *Ισότητα και Ελευθερία*, επιστημονική επιμέλεια για τις εκδόσεις Πόλις 1998.

7. Susan Hurley, *Η γνωσιοκρατία στην πολιτική φιλοσοφία*, μετάφραση από τα αγγλικά για το περιοδικό *Ισοπολιτεία II*, 1998.

8. Amartya Sen, *Γονιμότητα και εξαναγκασμός*, επιμέλεια μετάφρασης για το περιοδικό *Ισοπολιτεία III*, 1999.

9. John Rawls, *Θεωρία της δικαιοσύνης*, μετάφραση από τα αγγλικά μαζί με ομάδα μεταφραστών και συνολική επιστημονική επιμέλεια της μετάφρασης για τις εκδόσεις Πόλις 2001.

10. Jeremy Bentham Περί Μωαμεθανών και Εβραίων Αυτοχθόνων, μετάφραση από τα αγγλικά για το περιοδικό *Ισοπολιτεία V*, 2002.

11. Susan Hurley, Δημοκρατία, ορθολογικότητα και διαπερατά σύνορα, *Ισοπολιτεία VI*, 2002.